

121. Hunya, Baják-tanya

(Békés megye) Kö

2001. június 16-án az alföldi újkőkori teltek légi régészeti kutatása során Hunyától É-ra kb. 600 m-re, a topográfiai térkép alapján a Baják-tanyától 100 m-re Ny-ra egy keskeny parcellában, kb. 80×50 m-es területen pozitív növényzeti elszíneződéseket figyeltünk meg. A félkörívhez kapcsolódva, két sorban 4-4 kisebb folt volt látható. A két jelenséget összetartozóként értelmezve egy keletre tájolt, háromhajós templom nyomaira következtettünk, amelynek apszisát (a félkörív) és pillérhelyeit (a 8 db folt) sikerült azonosítani.

A kutatást a Felsőoktatási Kutatási és Fejlesztési Pályázat (0198/2000) támogatta, a repülővezető Talabos Gábor volt.

CZAJLIK ZOLTÁN

122. Illocska határa

(Baranya megye) B, Ró

Az M6-56 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonalának Baranya megyei szakaszán két részletben, 2001. április 10.–május 11. és október 8–18. között végeztünk terepbejárást. A területet a nyomvonalon 100-100 méteres sávban jártuk be, illetve adott esetben a lelőhely teljes kiterjedését meghatároztuk. A kijelölt terület 77,9%-át sikerült bejárni, a többi rész erdő, mocsár, gyeppel járhatatlan volt.

A falu határában öt lelőhelyet (39–43. lh.) találtunk, melyek őskori (mészbetétes kultúra), és római kori megtelepedésre utalnak.

A leletek a Janus Pannonius Múzeum gyűjteményébe kerültek.

KÁRPÁTI GÁBOR

123. Ipolytölgyes, Homokpuszta

(MRT 13/2 k. 10/1 sz. lh.)

(Pest megye) U

A községtől É-ra az Ipoly árteréből kiemelkedő magaslaton húzódik a régóta ismert, nagy kiterjedésű lelőhely. Véletlenül tudtuk meg, hogy a lelőhelyhez tartozó volt TSz-major területén (hrsz. 05/4) építkezni akarnak. 2001. február 21–28. között végzett megelőző feltárásunk során az egyik tervezett épület helyén húzott kutatóárokban régészeti jelenséget nem találtunk; a leleteket itt a korábbi épületekkel pusztíthatták el. A másik tervezett épület helyén 6,7×12,2 m objektum részlete került elő. A lapos fenekű, sekély 1. számú gödör betöltésében kevés újkőkori, a dunántúli vonaldíszes kultúrához tartozó töredék volt. A 2. számú objektum szögletes, lekerekített sarkú épület(?) részlete, hossza 5,1 m, szélessége 2 m. Kottafejes és zselizi cserépek, pár állatcsont, pattintott obszidián és kovaeszköz volt benne.

KÖVÁRI KLÁRA

124. Ivánca, Alájáró-dűlő

(Fejér megye) Ró, A

2001. március 5. és június 12. között a fenti lelőhelyen (060/1. és 063/11. hrsz.) az Intercisa Múzeum kábelfektetést megelőző feltárást végzett. Az 1 m széles kutatóárok kb. 400 m hosszú szakaszt tártunk fel az iváncsai menettáborból K-re.

Az előkerült árkok és egy földbe mélyített ház részlete szinte teljesen lelet nélküli volt, csak az biztos, hogy a római kornál nem régebbiek. Az árkok – irányuk és a táborról készült légi fotók összevetése alapján – nincsenek kapcsolatban a menettáborral. Bizonyosan a római korra datálható egy urnasír, melyből illatszerezes fiola töredékei, és egy gödör, melyből festett táltöredékek kerültek elő.

Az árok É-i részén két, Ny-K-i illetve ÉNy-DK-i tájolású, késő avarkori sírt találtunk. Az egyikben edény, orsógomb és vascsat volt, a másikban pedig meg lehetett figyelni a koporsó maradványait, valamint előkerült belőle legalább 6 tojás (tyúk, lúd) illetve ételmelékletekből származó állatcsontok és egy edény.

KESZI TAMÁS – BUZA ANDREA

125. Ják, Bencés apátság

(Vas megye) Á, Kk, Kú

A jáki műemlékegyüttes helyreállítási programja keretében 1997 óta módszeres feltárást folytattunk a jáki bencés apátság templom környékén. 2001. július 2. és augusztus 31. között a templom D-i oldala mellett folyt az ásás. Várható volt, hogy az itt nyitott szelvényekben megtaláljuk az elpusztult monostor alapjait. A D-i torony DNy-i sarkától indul a monostor Ny-i szárnyának K-i és É-i fele. E monostorszárny 5 m-nél szélesebb volt, mert a toronytól Ny-ra eső szelvényben (5×5 m-esek a szelvények) nem találtuk meg a Ny-i falat. A K-Ny-i irányú É-i fal az E8. szelvényben található, téglával vegyes kőfal, 68–70 cm széles. Habarcsa szürkés, szemszerkezete kavicsos. A szelvény közepén 50 cm mélységben K-Ny-i irányú „osztófal” mutatkozott. Mérhető szélessége 68 cm. Nincsen határozott síkja, agyagba rakott törött téglából áll. Az E8. szelvény D-i folytatása a D8. szelvény. Ennek ÉK-i részén, a K-i tanúfal mellett 35–40 cm mélységben széttöredezett padlóburkolatot találtunk. Fotózás, felmérés után elbontottuk a két végét. É-i része alatt kővel vegyes, habarcsba rakott 68 cm széles K-Ny-i irányú töredékes falat találtunk. Ennek K-i része négyzetes, pillérszerűen rakott téglafal, amely alacsonyabban megmaradt, kváderkövekből rakott kőfalban folytatódik. Ny-i végét kiszedték, itt egy 17. századi leletanyaggal keltezett kerek beásás van. A szelvény D-i végében 68 cm széles, agyagba rakott, K-Ny-i irányú újabb osztófalat találtunk.

Az ettől D-re ásott C8. szelvényben még nem találtuk meg a Ny-i monostorszárny D-i falát, ez még délebbre keresendő.